

Η ΠΟΛΙΣ ΝΑΥΠΑΛΙΟΝ.

Τὸ Νάυπλιον, καίμενον εἰς Βόρειον Πλάτος $37^{\circ} 35'$, καὶ ἀνατολικὸν μῆκος $40^{\circ} 26'$, εἶναι τοποθετημένον ἐπὶ κατωφεροῦς γῆϊνου γλώσσης. Ἡ ζωγραφικὴ καὶ ὀχυρωτάτη θέσις τοῦ προξενεῖ μεγίστην ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἔξωθεν προσερχόμενον, διότι, ὃν περιτειγισμένον πανταχόθεν, ἔχει πρὸς τὸ νοτιοανατολικὸν μὲν αὐτοῦ μέρος τὸ Παλαμήδιον, ὀχυρότατον φρούριον, κτισθὲν ἀπὸ τοὺς Βενετούς, καὶ συγκείμενον ἀπὸ ἑπτὰ ἀνεξαρτήτους ἀλλήλων προμαχώνας, πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τὴν ἀκρόπολιν ὀνομαζομένην Ἴτσο-καλὲ, καὶ πρὸς βορρᾶν τὴν θάλασσαν, ὅπου εὐρίσκεται ὁ λιμὴν εἰς τὸ μέσον τούτου εἶναι κτισμένον ἐπὶ νησιδίου καὶ ἔτερον φρούριον, ὀνομαζόμενον Βοῦρτζι, Βενετικῆς ἀρχιτεκτονικῆς, διαιρούμενον εἰς τρία χωριστὰ ὀχυρώματα, περικυκλούμενα ὅλα ὁμοῦ ἀπὸ τεύχοςμα σχεδὸν κυκλοτερές. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς γῆϊνου γλώσσης, ἐφ' ἧς εἶναι κτισμένη ἡ πόλις, ὑπάρχει ἐκτὸς τῶν τειχῶν καὶ ξηρὰ τάφρος, συγκοινωνοῦσα μὲ τὴν στερεὰν διὰ λιθίνου γεφύρας, περὶ τοὺς 12 πῶδας πλατείας.

Οἱ πρῶτοι κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου ἦσαν Αἰγύπτιοι, ὀδηγηθέντες ὑπὸ τοῦ Ναυπλίου, υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ τῆς Ἀρμυῶνης, θυγατρὸς τοῦ Δαναοῦ· ὁ Ναύπλιος οὗτος ἔδωκε τὸ ὄνομα τοῦ εἰς τὴν πόλιν, ἧτις ἐπὶ τοῦ Παισανίου δὲν ἐσώζετο πλέον. Ἀφοῦ δὲ ἀνεκαινίσθη καὶ ἤκμαζεν ἡδὴ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ὀστρογόθων· ἀλλ' οἱ Βενετοὶ, ἀγοράσαντες αὐτὴν, τὴν ἐπανόρθωσαν, καὶ καρτερικώτατα τὴν ὑπερασπίσθησαν κατὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ Μωάμεθ Β'. ἀνωφελῶς πολιορκήσαντος αὐτὴν (1460). Καὶ ὁ Σολιμάν δὲ ἠναγκάσθη νὰ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν, τὴν ὁποίαν εἶχε σῆσειν ἔμπροσθεν τοῦ Ναυπλίου τὸ 1537· ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη ἡ δημοκρατία τῆς Βενετίας τὸ παρεχώρησεν εἰς τὸν Σουλτάνον πρὸς ἐξαγορὰν τῆς εἰρήνης. Κατὰ τὸ 1686 οἱ Βενετοὶ, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Μοροσύνην, ἐπιχειρήσαντες νὰ τὸ ἀνακτήσωσιν, ἀπέκλεισαν αὐτὴν, καὶ ἀφοῦ ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τὸν Ὀθωμανὸν ἀρχιστρατήγον ἐλθόντα πρὸς βοήθειαν τῶν πολιορκουμένων, τὸ ἐκυρίευσαν μετὰ φονικὴν πολιορκίαν. Κατὰ τὸ 1715, οἱ Ὀθωμανοὶ πολιορκήσαντες καὶ κυριεύσαντες αὐτὸ μὲ μεγίστην θραῦσιν τῶν στρατευμάτων των, κατέσφαξαν ἅπαντας τοὺς ἐντὸς εὐρισκόμενους, καὶ τὸ ἐκράτουν μέχρι τῆς τελευταίας ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων. Οὗτοι ἤρξαντο τὴν πολιορκίαν αὐτοῦ κατὰ τὸν Ὀκτώβριον 1821, τὴν ὁποίαν ἀναγκασθέντες νὰ διαλύσωσιν ἀφοῦ ἐκυρίευσαν τὸ ἐπιθαλάσσιον φρούριον Βοῦρτζι, ἐπανελάβον πάλιν ἀμέσως μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Δράμαλη, καὶ κατὰ τὴν δευτέραν ἔφοδον, ἀποτυχόντες εἰς τὴν πρώτην, ἐκυρίευσαν τὸ Παλαμήδιον (30 Νοεμβρίου 1822, ὅτε τελεῖται ἐπ' αὐτοῦ πανήγυρις κατ' ἔτος) καὶ κατὰ συνέπειαν παρεδόθη διὰ συνθήκης καὶ ἡ πόλις.

Ἡ Ναυπλία κατέστη πρωτεύουσα τοῦ Κυβερνήτου Ἰ. Α. Καποδιστρίου, ὅστις δυστυχῶς ἐδόλοφονήθη ἐν αὐτῇ κατὰ τὴν 27ην Σεπτεμβρίου 1831.

Κατὰ τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1833 ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος Ὀθων Α. ἀπέβη ἐν αὐτῇ, ἧτις ἔμεινε πρωτεύουσα τοῦ βασιλείου μέχρι τῆς 13ης Δεκεμβρίου 1834, ὅτε ἡ πρωτεύουσα μετετέθη εἰς Ἀθήνας.

Τὸ Νάυπλιον μετὰ τοῦ προαστείου τῆς Προνοίας περιέχει 2,300 οἰκίας, καὶ 9,000 περίπου κατοίκους.—Τὸ κατὰ μέρος τῆς πόλεως, τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν, εἶναι ὁμαλὸν καὶ κανονικῶς ὠκοδομημένον κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον. ἔχει πολλὰ δημόσια καταστήματα, ἐξ ὧν τὰ κυριώτερα εἶναι τὸ παλάτιον τὸ κτισθὲν διὰ τὸν Κυβερνήτην, τὸ διοικητήριον, τὸ γυμνάσιον, ὁ στρατὸν τοῦ πυροβολικοῦ κτισθεὶς ὑπὸ τῶν Βενετῶν, καὶ τέσσαρες ἕτεροι στρατώνες. Πρὸς τούτοις ὑπάρχει εἰς Νάυπλιον τὸ ὀπλοστάσιον, αἱ γενικαὶ ἀποθήκαι, καὶ τὸ κατὰστάμημα ἐπὶ τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ στρατοῦ. Ἐδρεύουσιν εἰς αὐτὴν ἐφετεῖον, πρωτοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον, εἰρηνοδικεῖον, τελωνεῖον, καὶ λοιμοκαθαρτήριον. Ὑπάρχει πολιτικὸν καὶ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, γυμνάσιον, Ἑλληνικὸν σχολεῖον, δύο ἀλληλοδιδακτικὰ τῶν ἀρρένων, ἐν τῶν κορασιῶν, ἑπτὰ ἐκκλησίαι τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος, καὶ μία τοῦ Δυτικοῦ.

Δύο πλατείας ἔχει τὸ Νάυπλιον, τὴν τοῦ Πλατάνου μὲν πρότερον καλουμένην(*) νῦν δὲ μετονομασθεῖσαν τοῦ Συντάγματος, καὶ τῶν τριῶν Ναυάρχων, κειμένην ἔμπροσθεν τοῦ Βασιλικοῦ Παλατίου, ὅπου μέλλει νὰ ἀνεγερθῇ μετ' ὀλίγον ἀνδριάς τοῦ αἰοδύμου Ἰ. Α. Καποδιστρίου, Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐθνοσυνελεύσεως.

Εἰς τὴν προειρημένην πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος ἀνηγέρθη πρὸ ἐνὸς ἔτους μεγαλοπρεπέστατον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μνημεῖον, εἰς τιμὴν τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντου, ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου.

Τὸ ἀναγκαῖον ὕδωρ λαμβάνει ἡ πόλις διὰ καλῶς κατασκευασμένου ὑδραγωγείου ἀπὸ πηγῇ ἀπέχουσιν τῆς πόλεως ἐν τεταρτημῷ τῆς ὥρας· εἶναι δὲ καλλίστης ποιότητος.

Τὰ πέριξ τοῦ Ναυπλίου εἶναι κατάφυτα ἀπὸ κήπους καὶ ἀμπελούς, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διέρχεται ἡ ὁδὸς, ἡ χρησιμεύουσα καὶ εἰς περίπατον τῶν πολιτῶν.

Ὡραῖος ἀμαξიტὸς δρόμος χρησιμεύει εἰς κοινωνίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ τὸ Ἄργος, εἰς τὸ μέσον σχεδὸν τοῦ ὁποῦ εὐρίσκεται ἡ Τίρυνς, ἀγροκήπιον τερπνότατον, ὅπου καὶ τὰ περιβόητα κυκλωπικὰ λείψανα. Αὐστριακὸν δὲ ἀτμόπλουον διατηρεῖ τὴν κοινωνίαν τοῦ Ναυπλίου μὲ τὰς Ἀθήνας.

Τελεινόμεν τὴν περιγραφὴν τῆς Ναυπλίας, προσθέτοντες τεμάχια τινα ἐκ τοῦ Λεάνδρου τοῦ Π. Σούτζου—

(*) Ἡ πλατεῖα αὕτη ὀνομάζετο οὕτως ἐνεκα μεγάλης πλατάνου εἰς τὸ μέσον της, ταύτην κατέκοψαν οἱ Ὀθωμανοὶ, καὶ ἀντ' αὐτῆς εἶναι πεφυτευμένοι ἕτεροι, κατὰ τὴν περίμετρον τῆς πλατείας.

«Γνωρίζεις τὸ σχῆμα τῶν ἀρχαίων θεάτρων; εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν περιοχῶν τις ἡμικύκλιος, ἔπειτα γύρω ἀμφιθέατρον βαθμίδων ἐκτεινόμενον καὶ ὑψούμενον· τοιοῦτος ὁ λιμὴν τοῦ Ναυπλίου, καὶ τὰ περὶ ὅρη, ἀνυψούμενα βαθμηδόν, σχηματίζουν τὸ εὐρὺ ἀμφιθέατρόν του.—

«Τὸ φρούριον τοῦ Παλαμηδίου κατ' ἀνατολὰς ἐπὶ βράχου γυμνοῦ· εἰς τοὺς πόδας του τὸ ἀσύμμετρον μέτωπον τοῦ Ναυπλίου, ἐστεμμένον ἀπὸ τὸ Γοτθικὸν οἰκοδόμημα τοῦ ὀνοματοβαθράρου Ἰτζ-καλέ· ἐδῶ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης· ἐκεῖ φαλακρὰ καὶ πρασινοχρούς πεδιάς ἐκτεινομένη μέχρι τῶν κοκκινωπῶν στεγασμάτων τοῦ Ἄργου· ἔπειτα μακρόθεν τὰ πορφυρόχρα νέφη τῶν βουνῶν, ἔπειτα ἐγγύθεν ἡ λευκοκόκκος Πρόνοια, ἔπειτα τὰ ποικίλα ἐνδύματα τῶν διαβατῶν, ἔπειτα αἱ ποικίλοι φυσιογνωμίαι . . . Ἰδοὺ τὸ Ναύπλιον.

«Ἄργολίς! ζάδιον εὐρὺ μεγάλων ἐνθυμήσεων! φυγάδες Αἰγύπτιοι ναυαγῆσαντες παρακατέθεσαν τὸ πᾶσι εἰς τὴν παρθένον σου γῆν τὴν σποράν τοῦ κοινωνισμοῦ· ἐκσυφορήσας, καὶ τὴν πεφωτισμένην Εὐρώπην ἐγέννησας . . .

«Τὸ Ναύπλιον φωλεὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν μέσῳ τῶν δεινῶν τῆς κλονιζομένης Ἑλλάδος· τὸ Ναύπλιον σήμερον καὶ φωλεὰ τῆς βρεφικῆς Βασιλείας.—Τὸ Ναύπλιον! τὸ παράδοξον μίγμα Ἑλληνικῶν Βενετικῶν καὶ Ὀθωμανικῶν ἀρχαιοτήτων! Εἰς τὴν θύραν τῆς θαλάσσης ἡ μυθολογουμένη βρύσις τῆς Ἡρας· ἐκεῖ ὁ Λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου· παρέκει, ἐπιγραφαὶ ὡς στίχοι Κορανίου . . . ἀληθῶς εἰκὼν καὶ ἀληθῶς ἐμβλημα, ἡ πόλις ὅλη τῆς ἡθικῆς τῶν κατοίκων της, ἐχόντων σύμμικτον φυσιογνωμίαν Ἑλλήνων, Ὀθωμανῶν, καὶ Βενετῶν!»

Ο Ρ Α Σ Σ Ε Λ Α Σ .

[Ἱδε Τόμ. Ζ'. Σελ. 156-159, 165-168, 180-183· Τόμ. ἡ. Σελ. 5-8, 22-25, 38-40, 53-55, 77-79, 85-88, 102-104, 117-119, 126-139.]

ΚΕΦΑΛ. ΑΘ'. Ἡ Πεκουᾶ διηγείται τὰ αὐτῇ συμβεβηκότα.

ΠΟΤΕ καὶ τίνι τρόπῳ ἀνηρπάσθην, — εἶπεν ἡ Πεκουᾶ, — σᾶς εἰδοποίησαν ἐν καιρῷ οἱ θεράποντες. Τὸ αἰφνίδιον τῆς συμφορᾶς μὲ κατέπληξε, καὶ κατ' ἀρχάς, ἀντὶ τὴν αἰσθανθῶ φόβον ἢ λύπην, κατήντησα μᾶλλον εἰς ἀναισθησίαν. Τὴν σύγχυσιν δὲ τοῦ πνεύματός μου ἐπηῆρξεν ἡ ταχύτης καὶ ὁ θόρυβος τῆς φυγῆς μας, ἐνῶ κατεδιωκόμεθα ὑπὸ τῶν Τούρκων, οἵτινες, ὡς ἐφάνη ταχέως, ἀπηλπίσθησαν τοῦ νὰ μᾶς προφθάσωσιν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐφοβοῦντο τοὺς Ἀραβας, καίτοι προσποιούμενοι ὅτι ἀπειλοῦσιν αὐτούς.

Ὅτε ἡ καταδίωξις ἔπαυσεν, ἤλαττώθη καὶ ἡ τοῦ δρόμου ἡμῶν ταχύτης· καὶ καθὼ ὀλιγώτερον ταρασσομένη ὑπὸ ἐξωτερικῆς βίας, ἤρχισα νὰ ἀνησυχῶ μᾶλλον ἐσωτερικῶς. Μετὰ τινα ὥραν, ἐστάθημεν πλησίον πηγῆς σκιαζομένης ὑπὸ δένδρων, εἰς τερπνὸν λειμῶνα, ὅπου ἐκαθίσταμεν χαμαὶ, καὶ ὅπου οἱ δεσπό-

ται μᾶς προσέφερον ἐκ τῆς τροφῆς των. Ἐγὼ ἀρέθην νὰ καθίσω μετὰ τῶν θεραπαινῶν μου χωριστὰ τῶν ἐπίλοιπων, καὶ οὐδεὶς ἐζήτησε νὰ μᾶς παρηγορήσῃ ἢ ἐξυβρίσῃ. Ἐνταῦθα ἤρχισα πρῶτον νὰ αἰσθάνωμαι ὅλον τὸ βάρος τῆς ἀθλιότητός μου. Αἱ κόραι ἐκάθηντο κλαίουσαι ἐν σιγῇ, καὶ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἀπέβλεπον εἰς ἐμέ, βοήθειαν ἀπαιτοῦσαι. Ἦγνόουν εἰς ποίαν κατάστασιν ἡμεῖς προσδιωρισμένοι, καὶ ἠδυνάτου νὰ εἰκάσω ποῦ ἤθελεν εἶσθαι ὁ τόπος τῆς αἰχμαλωσίας μας, ἢ πόθεν νὰ ἐλπίσω ἀπαλλαγὴν. Εὕρισκόμεν ἰσχυρὰς χεῖρας ληστῶν καὶ ἀγρίων, καὶ δὲν εἶχον κανένα λόγον νὰ ὑποθέσω ὅτι τὸ ἔλεος αὐτῶν ἦτο πλειότερον τῆς δικαιοσύνης των, ἢ ὅτι ἤθελον ἐγκρατευθῇ τῆς θεραπείας οἰσodήποτε ὀρέξεως. Ἠσπάσθην ὁμως τὰς θεραπαίνας μου, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ καθησυχάσω αὐτάς, παρατηροῦσα ὅτι μετεχειρίζοντο ἡμᾶς κοσμίως μέχρι τοῦδε, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ πλέον δὲν κατεδιωκόμεθα, ἡ ζωὴ μας δὲν ἐκινδύνευε.

Ὅτε ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἱππεύσωμεν πάλιν, προσεκολλήθησαν εἰς ἐμέ αἱ γυναῖκές μου, ἀποποιούμεναι νὰ διαχωρισθῶσιν· ἀλλὰ τὰς προσέταξα νὰ μὴ παροργίσωσι τοὺς ἔχοντας ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξουσίαν των. Κατὰ τὴν ἐπίλοιπον ἡμέραν ὠδοιποροῦσαμεν διὰ χώρας ἀσυχνάστου καὶ ἀνόδου· ἐφθάσαμεν δὲ μὲ τὸ φέγγος τῆς σελήνης εἰς τὴν πλευρὰν λόφου, ὅπου ἐστάθμευσαν οἱ ἐπίλοιποι τῆς συμμορίας. Εἶχον σκημένας τὰς σκηνάς, καὶ ἀναμμένα τὰ πυρά των, καὶ ὑπεδέχθησαν τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν ὡς ἄνδρα ἡγαπημένον ὑπὸ τῶν ὁπαδῶν του.

Εἰς εὐρύχωρόν τι σκηνώμα εἰσελθοῦσαι, εὐρήκαμεν γυναῖκας, αἵτινες εἶχον ἀκολουθήσει τοὺς συζύγους των εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Παρέθησαν δὲ εἰς ἡμᾶς τὸ ἡτοιμασμένον δεῖπνον, καὶ τὸ κατ' ἐμέ ἔφαγον ἐξ αὐτοῦ μᾶλλον διὰ τὴν ἐνθαρρύνω τὰς θεραπαίνας μου παρὰ διὰ τὴν θεραπεύσω τὴν ὀρεξίν μου. Ὅτε τὸ δεῖπνον ἀφῆρέθη, ἤπλωσαν τοὺς τάπητας πρὸς ἀνάπαυσιν. Ἡμῶν δὲ κοπιασμένη, καὶ ἡλπίζον νὰ εὕρω εἰς τὸν ὕπνον κατάπαυσιν τῆς θλίψεώς μου. Προστάξασα λοιπὸν νὰ μὲ ἐκδύσωσι, παρετήρησα ὅτι αἱ γυναῖκες μ' ἐκύτταζον προθυμότατα, μὴ περιμένουσαι, νομίζω, νὰ μὲ ἴδωσι τόσον εὐπειθῶς ὑπακουομένην. Μετὰ δὲ τὴν ἀποβολὴν τῆς ἄνω ἐσθῆτός μου, ἐξεπλάγησαν εἰς τὴν λαμπρότητα τῶν ἱματίων μου, καὶ μία ἐξ αὐτῶν δειλῶς πως ἐπέθηκε τὴν χεῖρά της ἐπὶ τῶν κεντημάτων. Αὕτη τότε ἐξῆλθε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψε μετ' ἄλλης γυναικὸς, ἥτις ἐφαίνετο ἀνωτέρου βαθμοῦ καὶ μεγαλητέρας ἐξουσίας. Κατὰ τὴν εἰσόδόν της μὲ προσέφερε τὸν συνήθη σεβασμὸν, καὶ λαβοῦσά με ἐκ τῆς χειρὸς, μ' ὠδήγησεν εἰς μικροτέραν σκηνήν, ἐστρωμένην μὲ